

Liikenne- ja viestintäministeriö
Tomi Lindholm
tomi.lindholm@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Viitteenne LVM/1024/03/2015

Alma Media -konsernin lausunto postilain muutosehdotuksesta

Alma Media Oyj ja sen tytäryhtiö Alma Manu Oy ("Alma Media") kiittävät mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi postilain muuttamiseksi. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

Yleispalveluvelvoite edelleen 5-päiväisenä koko maassa

Alma Media pitää erittäin hyvänä esitettyä 17 § 2 momenttia, jonka mukaan varhaisjakelualueiden ulkopuolella yleispalvelulahetykset jaettaisiin poikkeuksetta kerran päivässä viitenä päivänä viikossa. Esitystä tulisi tarkentaa siten, että haja-asutusalueen jakelu tulisi toteuttaa fyysisenä, ja ilman että kirjeen mahdollisesti uudelleen määriteltävä kulkunopeus tai vähentyvä kirjevolyymi antaisivat mahdollisuutta harventaa jakelutiheyttä.

Vaikka sanoma- ja aikakauslehdet eivät jatkossakaan kuuluisi yleispalvelutuotteisiin, on Viestintävirasto veloitettava valvomaan viisipäiväisen jakelun toteutumista niin, että lain tarkoittama lehtijakelun turvaaminen kansalaisille toteutuu myös käytännössä. Kustantajien kannalta on elintärkeää myös se, että lehtijakelun kustannukset eivät kohoa kohtuuttomiksi.

Jakelutiheyden harventaminen viidestä kolmeen kertaan viikossa alueilla, joilla sanomalehtien varhaisjakelu toteutetaan ja ylläpidetään markkinaehtoisesti, on Alma Median näkemyksen mukaan edelleen EU-direktiivin edellyttämän 5-päiväisen jakeluvelvoitteen vastaista. Huolimatta kustantajien omista varhaisjakeluverkoista taajamissa on peruspalvelun varassa huomattava määrä valtakunnallisia sanomalehtiä ja aikakauslehtiä (kuten Kauppalehti, Tekniikka ja Talous ja Talouselämä) sekä paikallislehtiä.

Perusjakelussa jaettavat lehdet on kyettävä toimittamaan perille tilaajille ja mainostajille luvattuna ilmestymispäivänä; jakelupäivän täsmällisyydestä kustantajat eivät voi luopua. Aikakauslehdille täsmällinen ilmestymispäivä on erittäin tärkeä myös irtonumeromyynnin aloitusajankohdan takia.

Huolimatta toimivista kustantajien varhaisjakeluverkoista on valtakunnallisten peruspalvelussa jaettavien sanomalehtien siirtyminen näihin varhaisjakeluverkkoihin aikataulujen ja logistiikan takia harvaan asutussa maassa osittain mahdotonta. Siksi 5-päiväinen fyysinen peruspalvelujakelu on säilytettävä koko maan alueella.

Maaseutujakeluiden kilpailuttamiselle riittävän tarkat säännöt

Alma Media pitää hyvänä lakiehdotuksessa mainittua hankintamenettelyä, jolla turvattaisiin viisipäiväinen jakelu varhaisjakelualueiden ulkopuolella. Kilpailuttaminen ja siitä saatava tehokkuushyöty edellyttävät kuitenkin ehdotusta laajempaa tarkennusta.

Ehdotuksen mukaan yleispalvelun tarjoajan tulisi kilpailuttaa ainoastaan yleispalvelukirjeiden keräily ja jakelu erikseen määriteltävillä alueilla. Nykyinen yleispalvelukirjeiden volyyymi on alle 5 prosenttia yleispalveluyrityksen jakelutuotteista: pelkästään tämän volyymin kilpailuttaminen maaseudulla ei johda asetettujen tavoitteiden, kuten kustannushyödyn ja aidon kilpailun saavuttamiseen.

Jotta postikilpailu ja mukana kustannustehokkuus toteutuvat, kilpailutuksen tulee kohdistua kaikkeen yleispalveluyrityksen maaseudulla jaettavaan lähetyksiin. Pelkästään yleispalvelukirjeiden jakamiseen ei tosiasiallisesti syntyisi uusia jakeluverkkoja ja -tapoja.

Lisäksi hankintamenettelyyn olisi liikennekaaren hengessä pystyttävä saamaan mukaan myös muita tuotteita ja palveluita, joihin jakeluita voidaan yhdistää. Näin toteutettuna kyettäisiin muodostamaan järkeviä kilpailutettavia kokonaisuuksia. Jotta kustannuksia kyettäisiin alentamaan, kilpailutus edellyttää riittävän suurta jakeluvolyymia.

Hankintamenettelyn onnistuminen edellyttää, että sen kohteena olevat alueet on määritelty lain hengen, eikä yleispalvelun tarjoajan näkökulmasta. Siksi kilpailutettavien alueiden analysointi ja määrittely on tehtävä yleispalveluyrityksen ulkopuolisen tahon toimesta ennen kilpailutusta.

Hankintamenettelyn toteuttaminen esitetyllä tavalla ei takaa tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä, kuten hankintalainsäädäntö yleisesti edellyttää. Yleispalveluyritykselle ehdotettu kaksoisrooli hankintamenettelyn järjestäjänä ja mahdollisena jakelupalvelun tarjoajana on ratkaistava jo lain tasolla.

Näkemyksemme on, että yleispalveluiden tarjoajan ei tule itse osallistua hankintamenettelyyn palvelun tarjoajana. Yleispalveluyrityksen tulisi järjestää jakelu vain niissä tilanteissa, joissa hankintamenettelyn avulla ei saada yhtään hyväksyttävää ulkopuolista tarjousta. Toinen vaihtoehto on, että yleispalveluyritys osallistuu itse jakelupalvelun tarjoamiseen, mutta siinä tapauksessa kilpailuttaminen on annettava neutraalien viranomaisten tehtäväksi. Käytännössä maaseutujakelujen kilpailuttamisesta omilla alueillaan voisivat vastata kunnat, maakunnat tai valtion aluehallintoviranomaiset.

Laatustandardin esitettyä lievämpi muutos mahdollistaa jakelujen yhdistämisen

Lakiluonnoksessa esitetään merkittävää heikennystä kirjeiden kulkunopeutta koskevaan standardiin, mikä on ristiriidassa lain muiden tavoitteiden kanssa. Toteutuessaan ehdotettu jakelustandardi mahdollistaisi siirtymisen taajamissa jopa 1-2 jakelukertaan viikossa. Kulkunopeuden hidastaminen ei voi johtaa palvelutason näin suureen heikennykseen.

Tavoitteet normien purusta ja yleispalvelun tarjoajan liiketoiminnan joustavoittamisesta voidaan saavuttaa luopumalla postilain 19 § 1 momentissa säädetystä ensimmäisen luokan kirjeen laatustandardista. Sitä vastoin samassa kohdassa säädettyä toisen luokan kirjeen jakelunopeutta ei tarvitse muuttaa; tämä antaa mahdollisuuden tehostaa yleispalvelukirjeiden jakelua ja yhdistää jakelut esimerkiksi varhaisjakeluverkkojen jakeluiden kanssa.

Postilaissa tai muissakaan säännöksissä ei ole määritelty ajallista palvelutasoa mihin aikaan postilähettykset tulisi olla jaettuna. Erityisesti lehtijakeluille jakelun ajankohdalla on suuri merkitys. Jakeluajankohta tulisi voida määritellä ainakin hankintamenettelyä koskeville maaseutujakeluille.

Yleispalvelun rahoitusmallia pitäisi voida muuttaa

Yleispalvelutuotteiden kulkunopeuden alentaminen, laatustandardin heikentäminen ja lakiehdotuksessa mahdollistettu kohtuullinen liikevoitto antavat nykyiselle yleispalveluyritykselle mahdollisuuden kustannusten alentamiseen ja parempikatteiseen yleispalvelutuotteiden jakeluun. Siksi myös yleispalvelun rahoitusta tulisi voida muuttaa postilain muutoksen yhteydessä siten, että muiden postiyriyten osallistumisvelvoite nettokustannusten korvaamiseen pitäisi poistaa.

Muiden postiyriyten osallistuminen rahoitukseen tulisi olla vähintäänkin ehdollinen siten, etteivät niiden taloudellinen asema ja toiminnan kehitysedellytykset heikkene rahoitusvastuun takia.

Alma Median mielestä nykyisen rahoitusmallin säilyttäminen ei ole enää tarkoituksenmukaista. Uudella toimintatavalla yleispalvelusta ei voi aiheutua kohtuuttomia taloudellisia rasitteita mikäli yleispalveluvelvoitteen alainen yhtiö toimii tehokkaasti markkinoilla, kuten sen luonnollisesti pitäisi.

Postinumerojärjestelmä ja osoiterekisteri täysin avoimesti jakeluyrityksille

Posti Oy:n ylläpitämän postinumerojärjestelmän tietojen tarjoaminen lakiesityksen mukaisesti muille postiyrityksille veloitusetta on yksinomaan myönteistä. Markkinoiden toimivuuden kannalta on kuitenkin vähintään yhtä tärkeää, että postinumeroalueiden hallintaa pitäisi voida määritellä tarkemmin. Nyt määräävässä markkina-asemassa oleva Posti Oy voi määritellä postinumeroalueet haluamallaan tavalla ja samalla suunnitella omien tuotteiden ja palveluiden yhteensopivuuden niihin omista lähtökohdistaan.

Suvereeni postinumeroalueiden hallinta johtaa siihen, että Posti Oy voi tuotteistaa omat palvelunsa esimerkiksi vain täysille postinumeroalueille, mikä vähentää jakelun ostajan mahdollisuuksia kilpailuttaa palvelua ja pahimmassa tapauksessa pakottaa käyttämään vain Posti Oy:n palvelua.

Lakiehdotuksessa todetaan, että Posti Oy:llä on velvoite tarjota osoiterekisteritietojaan toisille postiyrityksille ns. irrottamiskustannuksilla. Velvoite on erittäin tärkeä, jotta kaikilla postiyrityksillä on oikeat ja ajantasaiset vastaanottajien osoitetiedot käytettävissään. Tämä takaa osaltaan jakelupalvelujen virheettömyyden ja laadun, ja toisaalta antaa asiakkaalle mahdollisuuden toimia ns. yhden luokun periaatteella.

Jakeluyritysten kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että ajantasaisten osoitetietojen luovuttaminen tapahtuu erikseen avattavan rajapinnan kautta, ja että irrottamiskustannuksena käytetään vain luovuttamisesta aiheutuvaa teknistä kustannusta.

Postiverkkoon pääsy edellytys kilpailulle

Lakiehdotuksessa mainittu hankintamenettely on muille jakeluyrityksille ensimmäinen askel kohti postiverkkoon pääsyä, mutta yksin se ei ole riittävä aidon kilpailun syntymisen kannalta. Esimerkiksi uudet postiyrietykset eivät voi pääsääntöisesti jakaa yrityspostia, koska yritysposti jaetaan useimmiten postilokeroihin, joihin muilla jakelu-yhtiöillä ei ole pääsyä.

Posti Oy on luonut yrityspostinumerojärjestelmän ja sen sisälle ns. virtuaalipostinumerot, joihin liittyvää fyysistä jakeluosoitetta ei ole muiden postiyrietysten käytettävissä. Näkemyksemme mukaan osoiterekisteritietojen luovuttamisen yhteydessä Posti Oy pitäisi velvoittaa toimittamaan muille postiyrietyksille jakeluosoitteet myös postilokeroille, yrityspostinumeroille ja niiden sisällä oleville virtuaalipostinumeroille.

Lain voimaantulo 1.6.2017 ja osittainen siirtymäaika

Alma Media kannattaa lain voimaantuloa pääsääntöisesti 1.6.2017. Markkinoilla toimii jo useita postiyrietyksiä, joiden toimintaedellytykset kilpailla ovat kuitenkin rajalliset ennen postikilpailua edistävän lainsäädännön voimaantuloa.

Ajantasaisen osoitetiedon saaminen jakeluyritysten käyttöön on ensiarvoisen tärkeää. Siksi Posti Oy pitää velvoittaa aloittamaan valmistelut osoiterekisterin rajapinnan avaamiseksi mahdollisimman pian siten, että osoitetietojen luovuttaminen lain hengen mukaisesti toteutuu heti lain tullessa voimaan 1.6.2017.

Osa ehdotetuista muutoksista edellyttää kuitenkin siirtymäaika, jotta postiyrietykset, viranomaiset sekä asiakkaat voivat valmistautua ja sopeuttaa toimintansa muutoksiin. Viisipäiväisestä jakelusta ei tule osittainkaan luopua ennen kuin ehdotettu haja-asutusalueiden jakelupalvelun hankintamenettely on saatu toteutettua. Tämän vuoksi on tarpeen säätää siirtymäsäännös, jonka mukaan 17 § 1 momentin ja 19 § 1 momentin muutokset tulevat voimaan aikaisintaan 1. heinäkuuta 2018, eli yhtä aikaa liikennekaaren muutosten kanssa.

Helsingissä, 7. joulukuuta 2016

Kai Telanne
toimitusjohtaja
Alma Media konserni